

Justitiedepartementet

Ju.remissvar@regeringskansliet.se
Ju.da@regeringskansliet.se

Ju2023/00655

Yttrande över Domstolsverkets promemoria Muntlig förhandling i allmän förvaltningsdomstol

Domstolsverket har föreslagit att en berättelse av en part ska dokumenteras genom en ljud- och bildupptagning. Förvaltningsrätten ser inga direkta fördelar med förslaget utifrån förvaltningsrättens perspektiv. Hur förslaget påverkar kammarrätternas verksamhet har förvaltningsrätten inte någon uppfattning om. När det däremot gäller den närmare utformningen av förslaget vill förvaltningsrätten framföra följande synpunkter.

Det kan inledningsvis konstateras att förslaget inte har begränsats till en enskild part. Detta innebär att även en myndighet som enligt 7 a § förvaltningsprocesslagen (1971:291) är motpart i processen omfattas av den föreslagna regleringen. Om detta har varit avsikten framgår inte tydligt i förslaget. Förvaltningsrätten utgår från att avsikten har varit att begränsa regleringen till enskilda parter, vilket då bör framgå av bestämmelsen.

Det framgår inte heller tydligt vad som avses med begreppet "berättelse". På sidan 44 anges att det som ska spelas in är när parten redogör för de närmare omständigheter som denne grundar sin inställning på, såsom att parten redogör för sin situation samt svarar på frågor från sitt eventuella offentliga biträde, motparten och rätten. Däremot inte när parten framställer sina yrkanden, invändningar och grunder. Att parten på detta sätt lämnar en berättelse framstår många gånger som naturligt i mål där parten företräds av ett ombud eller ett offentligt biträde. I mål där så inte är fallet är det svårare att avgöra vad som utgör partens berättelse. Det bör därvid framhållas att formen för den muntliga förhandlingen i förvaltningsdomstol inte på samma sätt som i allmän domstol är reglerad i lag. Även om parterna i allmänhet får möjlighet att lämna en egen berättelse sker detta inte på samma uppstyrd sätt som i allmän domstol. Många gånger tar partens berättelse sikte på såväl faktiska omständigheter som rättslig argumentation. Om partens uppgifter endast i vissa delar ska spelas in kan det bli nödvändigt att anpassa formerna för förhandlingen mer utifrån detta än utifrån vad som är lämpligt eller ändamålsenligt i det enskilda fallet.

I allmän domstol har motsvarande bestämmelse begränsats till att avse en "berättelse som lämnas i bevissyfte". Utredningen har inte angett om någon skillnad är avsedd i förvaltningsprocessen. Förvaltningsrätten uppfattar att det nu aktuella förslaget, i likhet med vad som gäller för allmän domstol, inte

avsetts medföra att de uppgifter som partens ombud eller offentliga biträde lämnar ska dokumenteras genom inspelning. Som redan konstaterats är det oklart om myndigheten omfattas av regleringen och i vilken utsträckning uppgifter från myndigheten ska dokumenteras.

Förvaltningsrättens uppfattning är att det ytterligare behöver förtydligas vad som avses med begreppet "berättelse" och vilka uppgifter som ska dokumenteras genom en ljud- och bildupptagning.

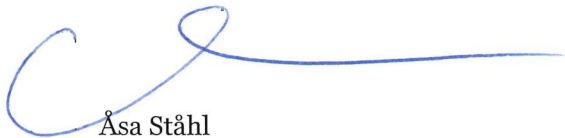
Förvaltningsrätten har ingen invändning mot att uppgifter från vittnen och sakkunniga, samt vad som iakttas vid syn, dokumenteras genom en ljud- och bildupptagning.

När det gäller rätten till muntlig förhandling i mål om tvångsåtgärder vill förvaltningsrätten framföra följande.

I 39 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, LVM, anges att muntlig förhandling ska hållas om någon part begär det och dessutom att parterna ska upplysas om sin rätt att begära muntlig förhandling. Detta har av domstolarna tolkats som att en part i mål enligt LVM har rätt till muntlig förhandling i fråga om omedelbart omhändertagande (se även JO 1995/96 s. 144). Någon motsvarande rätt till muntlig förhandling i fråga om omedelbart omhändertagande finns inte i 35 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU (se t.ex. protokoll i JO:s ärende nr 5855-2016, s. 7). Kammarrätterna har också gjort olika bedömningar i fråga om det enligt 9 § FPL finns en rätt till muntlig förhandling i denna fråga (se Kammarrätten i Stockholms avgörande i mål nr 1910-23 och Kammarrätten i Göteborgs avgörande i mål nr 3670-23). Det finns inget logiskt skäl för att rätten till muntlig förhandling regleras olika i LVM respektive LVU.

Förvaltningsrätten anser att det bör förtydligas vad som gäller avseende rätt till muntlig förhandling i fråga om omedelbart omhändertagande i såväl LVM som LVU. Förvaltningsrätten vill därvid framföra att rätten till muntlig förhandling bör begränsas när fråga är om en interimistisk åtgärd och en förhandling senare kommer att hållas i huvudsaken.

Detta yttrande har beslutats av lagmannen Åsa Ståhl och rådmannen Maria Albinsson, föredragande.



Åsa Ståhl



Maria Albinsson